

C.52103

ARKIV

INSTITUTT FOR ARKEOLOGI, KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK
Frederiks gate. 3. 0164 OSLO

UNIVERSITETS KULTURHISTORISKE MUSEER Universitetet i Oslo	
Saksb. Hole	Kopi 29 SEPT. 2000
Ark.: 0618-67	
Saksnr. 0616258	Dok.nr.: 1

Telefon: 22 41 63 00, Telefax: 22 41 10 12

Saks nr: _____

Aks nr: 00 / 144 Innlevert av: Ellen Høigard Høst

Adr: Høy

I samband med (funn) Pilespiss og ildstål; vikingtid på
Gårdsnavn, gårds- og bruksnr: Trøim 67/1 i

kirkesogn(s), prestegjeld (p), kommune(k), fylke: _____

Heusdal, Birskrud
ville vi være takknemlig for å få vite:

Finnerens navn: Bjørn Sjøstad

Finnerens adresse: 3560 Heusdal

Grunneierens navn: Enk Trøim

Grunneierens adresse: 3560 Heusdal

Har funnstedet noe særlig navn? Telen

Hva slags mark og lende (åker, hage, skog, ur, strand, vann e.l.):

Innmak - fulldyrka

Hvis dette ikke passer, angi funnstedet ut fra faste terrengmerker
(vann, nut, vei, berghammer, trigonometrisk punkt e.l.):

Se kartavmerking. Vest for hang 5 på Smestads

Kart fra 1946

Hvor dypt lå det? 20-25 cm Høyde over havet: _____

Under hva slags arbeid? Leting med metallseker Når? mai 2000

Ble det sett annet av interesse (trekull, bein, aske, steinheller):

Nei. *

Funnsteden der det opprinnelig har ligget snu!
Dersom her ikke er plass nok, bruk baksiden eller nytt ark

Ønsker De finnerlønn, eller er funnet gave til Museet? I siste
tilfelle vil De få tilsendt diplom med fotografi av
oldsaken/sakene. (Stryk under det som passer).

Returneres: Institutt for arkeologi, kunsthistorie og numismatikk
Frederiks gate 3 0164 OSLO

* Hjenstandene er funnet
sammen, innenfor et
område som av finneren kunne angis til
ca 1m.

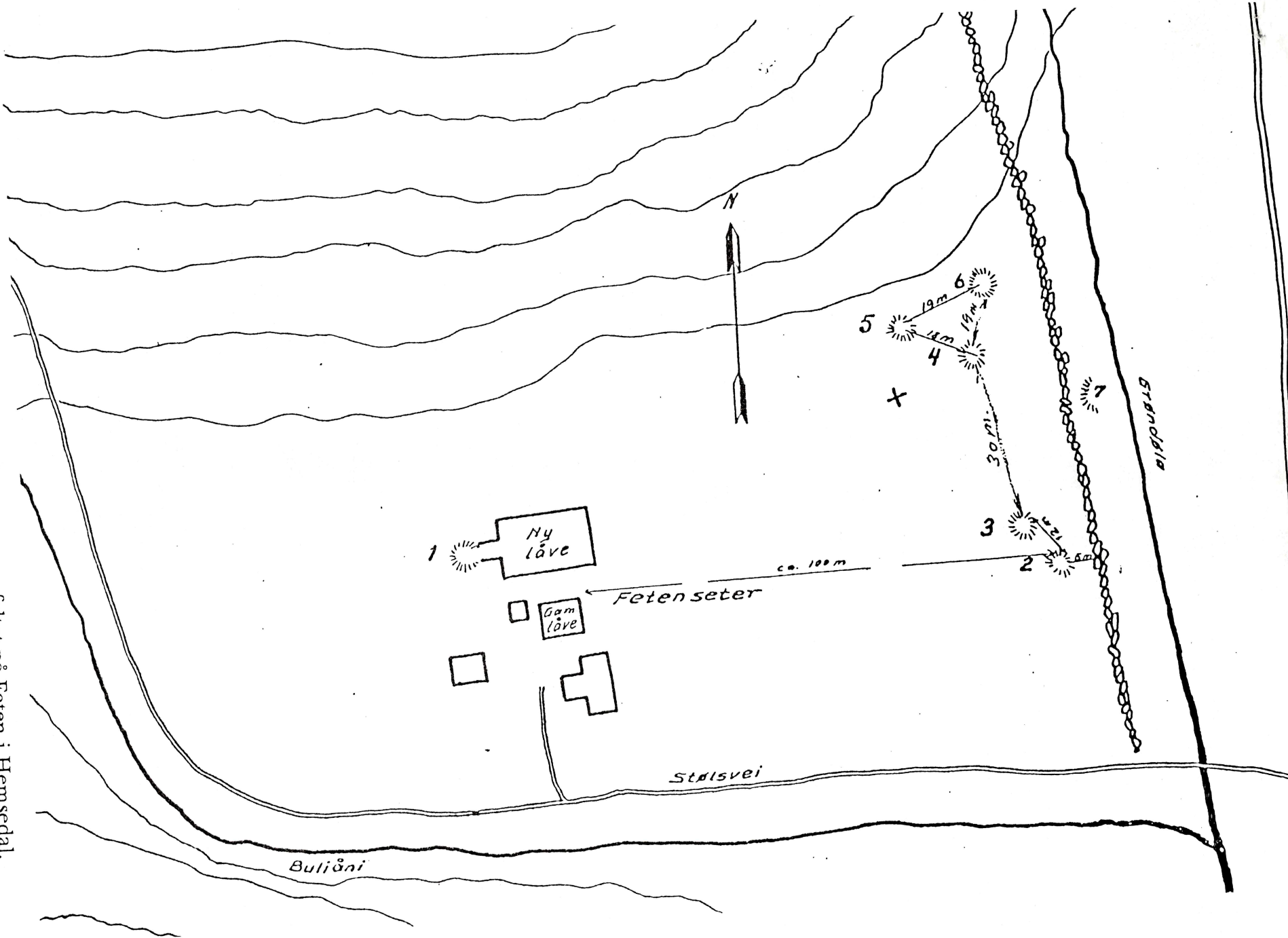

Fig. 7: Louis Smedstads skisse over gravfeltet på Fetten i Hemsedal.
 (fra Louis Smedstads imberetning, U.O. top. ark. 1946)

ca. Funnsted

UNIVERSITETET
I OSLO

ARKIV

Bjørn Sjøstad,
3560 HEMSEDAL.

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER

*Oldsaksamlingen., Vikingskipshuset, Myntkabinettet,
Etnografisk museum*
Postboks 6762, St. Olavs plass
0130 Oslo

Besøksadresse
Frederiks gate 2

Vår ref: 00/16258-2
25. september 2000

Telefon: 22 85 19 00
Telefaks: 22 85 95 24
E-mail: vivian.wangen@ukm.uio.no

67/1

Ildstål og pilspiss av jern fra vikingtid (C.52103 a-b) funnet på Feten støl av Trøim (2/1), Hemsedal k., Buskerud.

Universitetets Oldsaksamling vil med dette takke for ildstålet og pilspissen som vi har mottatt fra Dem via kultur- og næringsavdelingen i Hemsedal kommune. De innleverte funnene vil inngå som en del av museets samlinger fra Buskerud, og vi er svært glade for å ha fått dem inn. Funn som privatpersoner bringer inn, kaster ofte et nytt og interessant lys over vår fjerne fortid og gir økt mulighet til å forstå ulike områders forhistorie og formidle det videre til dem som bor der idag.

Så vidt vi kunne forstå av funnopplysningene vi har fått fra Dem, er ildstålet og pilspissen funnet liggende nær inntil hverandre i pløyelaget i et område som idag er bakkeplanert og fulldyrket åker. Funnstedet ligger også i nærheten av et område hvor det tidligere lå et gravfelt. Disse funnopplysningene kan tyde på at ildstålet og pilspissen er rester etter en forhistorisk grav, og at de to gjenstandene en gang ble lagt ned for å følge en avdød i graven.

Pil og bue har vært et viktig jaktredskap, men også et stridsvåpen, her i landet helt fra steinalderen og fram til nyere tid. Pilspissen av jern fra Feten støl har en utforming som var vanlig i vikingtid (ca 800-1000 e.Kr.). Pilspisser forekommer nok oftest i manngraver og det er kjent mange løsfunn av pilspisser, særlig i fjellet, men også i lavlandet. I disse sistnevnte tilfellene dreier det seg som oftest om bortskutte piler. Pilspisser finnes også i de forhistoriske boplassområder og hustufter.

Når man tenker på dagens pil og bue som jo er et moderne konkurransevåpen, vet vi at de har fått sin utforming på bakgrunn av intens forskning, testing og fysisk-matematiske beregninger. Både pilens og buens form er resultatet av nøye beregninger. Slik må det også ha vært når det gjelder de forhistoriske pil og buer. Vi må ta det for gitt at forhistoriens våpensmeder kjente til og utformet pilspissene slik at de var mest mulig effektive, og at både pilspissen, pilskaftet og selve buen var nøye avstemt i forhold til hverandre. Det er svært sjelden at vi finner restene etter pilskaftet og buen, siden disse består av tre og annet organisk materiale som raskt går i oppløsning i jorden. Funn av pilspisser viser imidlertid kunnskapen om dette jaktredskap/våpen ble holdt i hevd og videreutviklet gjennom hele vår kulturhistorie.

Ildstålet er nok også fra vikingtiden siden det er funnet sammen med pilspissen som kan dateres til denne tidsperioden. Denne type ildstål var svært vanlig i vikingtid, men det har en form som har vært i bruk helt fra merovingertid, fra ca. 650 e.Kr., og opp gjennom store deler av middelalderen. Ildstål med nesten samme form har faktisk vært i bruk helt fram til midten av 1800-tallet, til det ble vanlig å bruke fyrstikker.

Fra forhistorisk tid er ildstål kjent fra både manns- og kvinnegraver, og det er funnet ildstål på boplasser fra vikingtid og middelalder. Ved å slå ildstålet mot et flintstykke dannes gnister som kan antenne knusk eller annet opptenningsmateriale. I de kjente gravene med ildstål har man også funnet flintstykket som ble brukt, og i enkelte tilfeller er det påvist rester etter en pung som ildslagningsutstyret har blitt oppbevart i. Det at man har valgt å legge ildslagningsutstyr i gravene sammen med avdøde kan tyde på at det å tenne ild har hatt en sentral og viktig plass i dagliglivet, men det kan også hende at dette utstyret har blitt tillagt en symbolsk betydning.

Vedlagt finnes diplom og fotos av funnene

Vennlig hilsen

Heid Gjøstein Resi
Førsteamanuensis

Vivian Wangen
Museumskonsulent

Kopi: Buskerud fylkeskommune, kulturavdelingen.
Hemsedal kommune, Kultur- og næringsavdelingen.
NIKU, fornminneregisteret.
Distriktsansvarlig, Oldsaksamlingens fornminneseksjon.

UNIVERSITETET
I OSLO

ARKIV

0618-67

Kultur- og næringsavdelingen,
Hemsedal kommune,
3560 HEMSEDAL

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER
*Oldsaksamlingen., Vikingskipshuset, Myntkabinettet,
Etnografisk museum*
Postboks 6762, St. Olavs plass
0130 Oslo

Besøksadresse
Frederiks gate 2

Vår ref: 00/16258 -3
3. oktober 2000

Telefon: 22 85 19 00
Telefaks: 22 85 95 24
E-mail: vivian.wangen@ukm.uio.no

**Vedr. ildstål og pilspiss av jern fra vikingtid (C.52103 a-b) funnet på Feten støl av Trøim (67/1),
Hemsedal k., Buskerud.**

Universitetets Oldsaksamling vil med dette få takke for arkivopplysninger og for all hjelp i forbindelse med innleveringen av oldsaker funnet på Feten støl. Vedlagt følger en kopi av brevet vi har sendt til finneren, Bjørn Sjøstad, samt fotografier av gjenstandene.

Vennlig hilsen

Heid Gjøstein Resi
Heid Gjøstein Resi
Førstemanuensis

Vivian Wangen
Vivian Wangen
Museumskonsulent

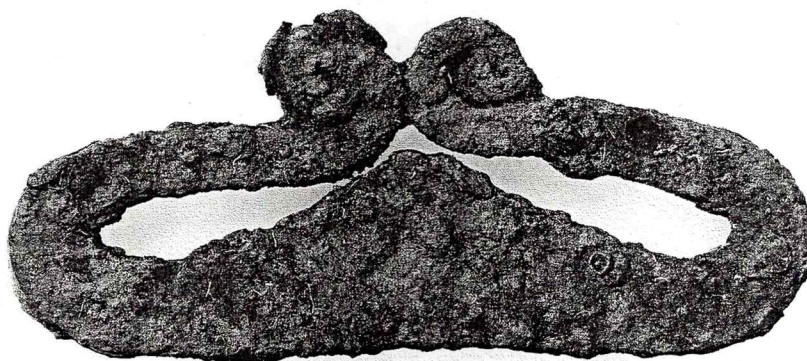
UNIVERSITETETS
KULTURHISTORISKE MUSEER
OLDSAKSAMLINGEN

takker

Bjørn Sjøstad

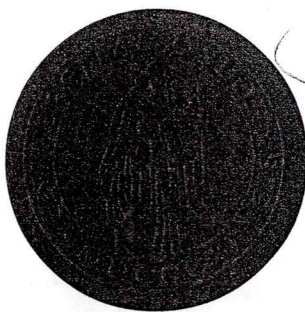
for

et ildstål og en pilspiss av jern,
museumsnr. C521037,
funnet på Feten støl under Trøim (67/1),
Hemsedal k., Buskerød.
Funnene er fra vikingtid.

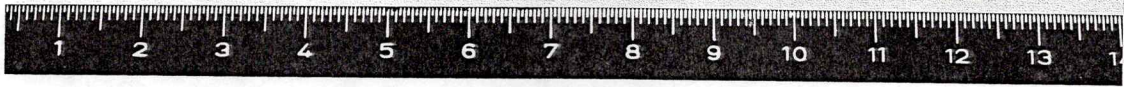
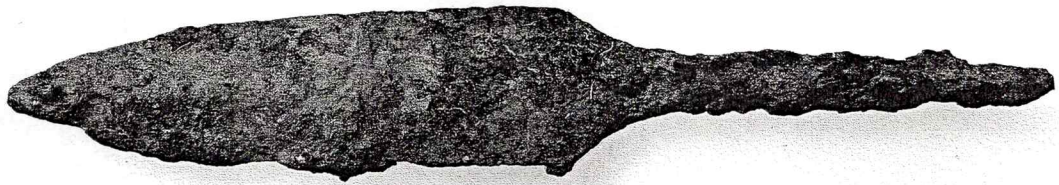
neg. nr :
25073/14

Oslo 29.08.2000

for Museumsdirektør
Egil Mikkelsen

25073/11